

Offentliggjort d. 23. marts 2010

Ugifte samlevende – bodeling – SKM2010.167.ØLR ©

*Af advokat (L) Bodil Christiansen og
advokat (H), cand. merc. (R) Tommy V. Christiansen*

www.v.dk

Østre Landsret tiltrådte ved en dom af 14/12 2009, at et kontantbeløb på 6 mio. kr. fra en samlever udredt efter samlivsforholdets ophør i anledning af samlivets ophør skulle anses som en indkomstskattepligtig gave for modtageren. Beskatningen af bl.a. bodelingen ved samlivsoophør synes at trænge til et 360°'s eftersyn.

Retsstillingen for ugifte samlevende har de senere år fået stigende opmærksomhed ved udformningen af ny lovgivning af familieformueretlig karakter.

Retsstillingen ved opløsning af et samlivsforhold er fortsat uændret. Som det ganske klare udgangspunkt skaber hverken samlivsforholdets etablering eller opløsning særlige rettigheder eller forpligtelser af formueretlig karakter for de samlevende.

Som et led i den nye arvelovgivning fra 2007 blev der for dødsfaldssituationen fastsat flere regler møntet på netop de ugifte samlevende. Et af de markante eksempler er et særligt regelsæt, der skal sikre den længstlevende part i et samlivsforhold rettigheder på dødsboskiftet af lignende karakter som den længstlevende ægtefælles rettigheder.

Udgangspunktet for den *skattemæssige behandling* af ugifte samlevende er fortsat det klare, at der ikke er knyttet skattemæssige konsekvenser til samlivsforholdet, hverken ved etableringen, løbende eller ved ophør. Beskatningen sker, som var der tale om uafhængige personer – men dog personer i et gavemiljø. Har parterne haft fælles bopæl i mindst to år, vil arv og gave mellem hidtil samlevende dog være omfattet af de lempeli-

Offentliggjort d. 23. marts 2010

ge regler om afgiftsberigtigelse i henholdsvis boafgiftslovens § 1, stk. 2 samt § 22, stk. 1 henholdsvis § 23, stk. 1.

Den sag, der nu er afgjort ved Østre Landsrets dom af 14/12 2009, illustrer samspillet mellem reglerne om henholdsvis personbeskatning og afgiftsberigtigelse af formueoverførsler mellem ugifte samlevende – i den konkrete sag i forbindelse med samlivsophævelse. Sagen viser på markant vis, at de nuværende skattemæssige regler næppe helt er tilpasset udviklingen på dette område.

Udgangspunktet for beskatningen af særligt *formueoverførsler ved samlivsophævelse* er, at erhververen beskattes af overførsler, der overstiger, hvad modtageren ville have krav på efter domstolspraksis om kompensationskrav mellem ugifte samlevende, jf. herved UfR 1986.22 H, kommenteret i Erik Riis i UfR 1986 B 129.

Efter domstolspraksis vil en part kunne tilkendes et kompensationsbeløb, hvis parten med sine bidrag til parternes fælles udgifter i væsentlig grad har medvirket til, at samleveren har kunnet skabe eller bevare en ikke ubetydelig formue. Kompensationsbeløbet tilkendes således ud fra overvejelser omkring den ene parts bidrag til den anden parts formueforøgelse, se herved den opsummerende kommentar i UfR 1986 B 129, og fastsættes skønsmæssigt ud fra bl.a. samlivets varighed og parternes økonomiske forhold.

Det er dog ikke givet, at en formueoverførsel, der overstiger sådant kompensationskrav, rent faktisk vil blive anset for skattepligtige, se herved Jørgen Nørgaards kommentar i UfR 1986 B 377 til Højesterets dom ref. i UfR 1986.435 H. Jørgen Nørgaard anfører her, at:

”Ydelser erlagt ved et samlivs ophør er indkomstskattepligtige, hvis modtageren overhovedet ikke har retskrav på compensation.

Såfremt modtageren har retskrav på compensation, er det kun en eventuel difference mellem de modtagne ydelser og retskravet, det kan blive aktuelt at undergive indkomstbeskatning.

Offentliggjort d. 23. marts 2010

Udgangspunktet er, at en sådan difference indkomstbeskattes. Der foretages dog ikke beskatning, hvis retskravet + differencen ydes, for at modtageren kan opretholde et rimeligt hjem for sig selv og de børn, som parterne i fællesskab har taget sig af under samlivet. Det sidstnævnte er en utraditionel - men sympatisk - løsning, som har været (endnu) en konsekvens af de vanskeligheder, som domstolene stilles overfor, fordi vi ikke har nogen lovgivning vedrørende det økonomiske opgør ved samlivsforholds ophør.

Med højesterets seneste dom undgås det, at skattemyndighederne ved ligningen går meget tæt på dem, der ved et samlivsforholds ophør modtager værdier, som måske nok er større end vedkommendes retskrav på kompensation, men dog ikke tjener til fyldestgørelse af andet end behov af klart trangsmæssig karakter.”

Det er denne praksis, der ligger til grund for Østre Landsrets dom af 14/12 2009.

Den pågældende sag drejede sig om en mand og kvinde, der efter 10 års papirløst samliv ophævede samlivet i april 2003, hvor kvinden forlod det fælles hjem sammen med parrets to fællesbørn. I oktober 2003 overførte manden, der var yderst velhavende, et beløb på 6 mio. kr. til kvinden, som parterne efterfølgende udfærdigede gavebrev omkring og gaveanmeldte til SKAT. Gavebrevet var dateret den 1. januar 2003, men gavebrevet var efter det oplyste antedateret.

SKAT anså beløbet som en skattepligtig formueoverførsel, og forhøjede følgelig kvindens indkomst med de 6 mio. kr. Beløbet kunne efter SKAT's opfattelse ikke anses for omfattet af boafgiftslovens § 22, da parterne ikke var samlevende på tidspunktet for gavens ydelse.

Denne skatteansættelse blev opretholdt af Landsskatteretten, og er nu tiltrådt af Østre Landsret.

Landsretten lagde her til grund, at samlivet ophørte i april 2003, og at parterne ikke herefter havde fælles bopæl.

Offentliggjort d. 23. marts 2010

Med henvisning til byrettens præmisser i sagen anførte landsretten videre, at kvinden ikke havde godtgjort, at hun havde et kompensationskrav mod manden, og beløbet på 6 mio. kr. måtte derfor anses for en gave, hvilket var i overensstemmelse med den anmeldelse, parterne i fællesskab indgav til skattemyndighederne.

Efter landsrettens opfattelse havde kvinden endvidere ikke godtgjort, at manden forud for ophævelsen af samlivet havde afgivet et gaveløfte over for kvinden. Gaven blev således givet i oktober 2003, hvor parterne ikke længere havde fælles bopæl, og det tiltrådtes derfor, at beløbet er omfattet af statsskattelovens § 4, litra c, og ikke af undtagelsen i lovens § 5, litra b, og derfor indkomstskattepligtigt.

Østre Landsrets dom er ganske vist i tråd med domstolspraksis på området. Men sagen er et af de mere markante eksempler på, at de skatte- og afgiftsmæssige regler næppe helt er fulgt med den samfundsmæssige udvikling på området. Gruppen af ugifte samlevende er omfattende, og kan i sagens natur have samme behov for formueoverførsler i forbindelse med samlivets ophævelse som den bodeling, der finder sted ved separation og skilsmisse. Som allerede nævnt synes beskatningen på dette område at trænge til et nærmere eftersyn.

For at drage en parallel til arveretten blev der med de – relativt vidtgående – regler i den nye arvelov taget et væsentligt skridt i retning af at imødekomme de behov, som de ugifte samlevende – på samme vis som gifte personer - kan have for en økonomisk sikring ved dødsfald.

Ved udformningen af den nye arvelov veg man tilbage fra at fastsætte obligatoriske regler om arveret efter en samlever. De muligheder for begunstigelse af en samlever, der blev fastsat i arveloven, og som ledsages af de afgiftsretlige lempelser, er således baseret på frivillige løsninger, hvor parterne tydeligt har tilkendegivet, at de ønsker en given begunstigelse af en samlever.

Det ligger ikke fjernt at følge dette spor for formueoverførsler ved den ”bodeling”, der på frivillighedens basis finder sted ved opløsning af et samlivsforhold, og således at sådanne formueoverførsler, der ligger ud over et egentligt kompensationskrav, i skatte-

Offentliggjort d. 23. marts 2010

og afgiftsmæssig henseende behandles på samme måde som kompensationskrav, dvs. som en skattefri formueoverførsel, eller eventuelt belægges med en gaveafgift, når parterne eksempelvis har levet sammen på fælles bopæl i et ægteskabslignende forhold i de sidste 2 år forud for samlivsophævelsen, smh. herved arvelovens § 88, stk. 2.

— o —